การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วมของเยาวชน กรณีศึกษา โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

Development of participatory waste management model for youth. A Case study of Soemngamwithayakhom school, Soemngam District, Lampang province.

อาจารย์ปวีณา งามประภาสม

สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

อีเมล nookkyynich@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เบื้องต้นเพื่อพัฒนารูปแบบและเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและจิตสำนึกในการจัดการขยะของเยาวชนในโรงเรียน โดยกลุ่มเป้าหมายหลักคือ นักเรียนโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและแบบบังเอิญในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพบริบททั่วไปของพื้นที่ ความรู้ความเข้าใจ สภาพปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการปัญหาขยะที่เกิดขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนเสริมงามวิทยาคมมีแนวนโยบายด้านการจัดการขยะภายในโรงเรียน ได้แก่ 1.1) กำหนดให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 1.2) สร้างเครือข่ายการจัดการขยะ 1.3) จัดกิจกรรมระหว่างชุมชนกับโรงเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาขยะ 1.4) นโยบายการใช้แก้วน้ำที่สามารถนำไปใช้ซ้ำได้ 2) กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะโดยตอบคำถามถูกร้อยละ 73.4 และตอบผิดร้อยละ 26.6 3) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการขยะเนื่องจากการขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะ การทิ้งขยะที่ไม่เป็นระเบียบและปัญหาการจัดการขยะที่ผิดวิธี เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ปัญหาจำนวนขยะที่มีมากเกินไป และปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาคือ การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะและการจัดประกวดขยะสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การจัดการขยะ การคัดแยกขยะ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

Abstract

Participatory action research was conducted as part of this primary objective was to develop and strengthen the awareness and participation of youth in waste management in schools. By targeting the High school students Soemngamwitthayakhom School, Soemngam district, Lampang province. The specific sample and a chance to collect preliminary data about the general context of the area. Cognitive problems and suggestions about how to deal with the waste problem occurred. The instruments used in the questionnaire & focus group. The statistics used in this study were percentage, mean and standard deviation. The research found that 1) Soemngamwitthayakhom School there are principles of waste management within the school include 1.1) The teacher is a role model in environmental conservation. 1.2) Waste management network. 1.3) activities during the school community to tackle spam 1.4) Policy glass of water that can be reused. 2) The sample has a deep understanding of waste management, the question was answered by 73.4 percent and 26.6 percent answered incorrectly. 3) The opinion about the problems in waste management, due to lack of awareness of the trash. The litter is a mess and waste management the wrong way. Was ranked first, followed by the issue of garbage there too. And environmental pollution problems respectively. The suggestions on how to fix the problem. The training provides knowledge about waste segregation and waste creation contest.

Keyword: waste management, waste separation, Soemngamwitthayakhom School

1. บทนำ

จังหวัดลำปาง เป็นจังหวัดที่มีวิกฤตด้านขยะมูลฝอยตกค้างเป็นลำดับที่ 41 ของประเทศไทย โดยมีปริมาณขยะสะสมตกค้างถึง 43,317 ตัน รวมถึงมีคะแนนจังหวัดที่มีวิกฤตปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน อยู่ในลำดับที่ 47 ของประเทศไทย ซึ่งปริมาณขยะที่ดำเนินการจัดเก็บโดยเทศบาลตำบลเสริมงาม จังหวัดลำปางในแต่ละวันนั้น มีเฉลี่ยถึง 5,570 กิโลกรัม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559) แม้ทางเทศบาลตำบลจะดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะ เช่น การจัดซื้อถังขยะใหม่ โครงการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบ หรือการมีพื้นที่จัดไว้เพื่อรองรับขยะ แต่ไม่เพียงพอกับปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับประชาชนบางส่วนยังขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะ การจัดการขยะ หรือการคัดแยกขยะ

ก่อนทิ้ง โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการป้องกันปัญหาขยะในอนาคต จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจวิจัยเพื่อเสริมสร้างหรือการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดลำปาง (พ.ศ.2558-2562) ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างวินัยและปลุกจิตสำนึกเพื่อการจัดการขยะอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบและเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและจิตสำนึกในการจัดการขยะของเยาวชนในโรงเรียน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชนและครูโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญและแบบเจาะจง มีการใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะของนักเรียน โดยมีการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม อีกทั้งมีการใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบททั่วไปของโรงเรียน แนวนโยบายเกี่ยวกับการจัดการขยะ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของเยาวชน และจัดเวทีระดมความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางจัดการขยะ

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis) และ2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอข้อมูลในลักษณะการบรรยายแบบตารางและการแปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ประเมินค่า 5 ระดับ ตามแบบ Likert Scale

4. ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการขยะของโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการขยะของโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม มีดังต่อไปนี้ (ธีรดา แก้วบุญปัน, 2560)

โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ตั้งอยู่ในเขตตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง จัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีแนวนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะ ได้แก่

1. กำหนดการถือปฏิบัติให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการจัดการด้านขยะ

2. สร้างเครือข่ายการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการด้านขยะ การคัดแยก และการรักษาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

3. ให้สถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

4. การจัดกิจกรรม หรือโครงการร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียน

5. กิจกรรมทำความสะอาด 5ส

6. นโยบายการใช้แก้วน้ำที่สามารถนำไปใช้ซ้ำได้แทนการใช้แก้วน้ำพลาสติก

7. โครงการกินหมดลดมลพิษเพื่อสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการจัดการขยะและลดปริมาณขยะในโรงเรียน โดยมีการดำเนินการผ่านแกนนำนักเรียน

ระดับความรู้ความเข้าใจของนักเรียนในการจัดการขยะ

กลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 66.0) มีช่วงอายุ 12-13 ปี (ร้อยละ 36.5) ศึกษาระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 (ร้อยละ 20.8) มีภูมิลำเนาอยู่ตำบลอื่นในอำเภอเสริมงาม (ร้อยละ 78.1) อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา (ร้อยละ 66.7) ได้รับการอบรมสั่งสอนด้านการจัดการขยะจากครอบครัวบ่อยครั้ง (ร้อยละ 38.5) และมีการได้รับการอบรมสั่งสอนด้านการจัดการขยะจากโรงเรียนบ่อยครั้ง (ร้อยละ 44.1) โดยแสดงผลการทดสอบ ดังนี้

ตารางที่ 1

จำนวนและร้อยละของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะของนักเรียนโรงเรียนเสริมงามวิทยา

(n=288)

ประเด็น	ถูก		ผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ขยะ หมายถึง ของเหลือใช้ที่ไม่มีประโยชน์	162	56.3	126	43.8
2. ขยะ หมายถึง สิ่งของเหลือใช้ต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อีก	248	86.1	40	13.9
3. การทิ้งขยะรวมกันทุกประเภท ทำให้มูลฝอยย่อยสลายได้เร็ว	241	83.7	47	16.3
4. การทิ้งขยะควรมีการแยกขยะเปียก และขยะแห้งออกจากกัน	268	93.1	20	6.9
5. ขยะเปียก หมายถึง มูลฝอยที่ย่อยสลายกลายเป็นปุ๋ยช่วยเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดิน	228	79.2	60	20.8

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n=288)

ประเด็น	ถูก		ผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
6. ขยะแห้ง หมายถึง ขยะที่ย่อยสลายได้ยาก	200	69.4	88	30.6
7. ขยะเปียก ได้แก่ เศษกระดาษ เศษอาหาร เศษผักผลไม้หรือเนื้อสัตว์	83	28.8	205	71.2
8. กระดาษ ริบบิ้น เป็นวัสดุประเภทใช้เพียงครั้งเดียวแล้วทิ้ง	203	70.5	85	29.5
9. การคัดแยกขยะประเภทกระดาษ พลาสติก แล้วนำมาจำกัดด้วยการเผา เป็นวิธีการช่วยลดปริมาณขยะที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม	188	65.3	100	34.7
10. หากมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะทางโรงเรียน	230	79.9	58	20.1
11. ขยะอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ หลอดไฟ ควรมีการรวบรวมทิ้งในถุงและแยกทิ้งต่างหากจากขยะทั่วไป	249	86.5	39	13.5
12. การรวบรวมขยะทุกอย่างใส่ถุงขยะ แล้วนำไปทิ้งลงถังขยะ เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บของเจ้าหน้าที่	93	32.3	195	67.7
13. วิธีการคัดแยกขยะควรเริ่มจากในครัวเรือนหรือโรงเรียนก่อน	246	85.4	42	14.6
14. การทิ้งขยะแบบแยกประเภท ไม่เป็นการช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องกำจัดในแต่ละวัน	148	51.4	140	48.6
15. การทิ้งขยะลงตามถังแยกแต่ละปะเภท ทำให้ง่ายต่อการนำขยะไปกำจัด	245	85.1	43	14.9
16. ขยะเปียก หมายถึง ขยะที่เปียกน้ำทุกชนิด	135	46.9	153	53.1
17. ขยะเปียกสามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยหมักได้	230	79.9	58	20.1
18. การแยกขยะก่อนทิ้ง ถือว่าเป็นการเสียเวลา	193	67.0	95	33.0
19. ปัญหาขยะทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม	239	83	49	17.0
20. ขยะเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน	243	84.4	45	15.6

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n=288)

ประเด็น	ถูก		ผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
21. ทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการก่อให้เกิดขยะ ดั้งนั้นต้องรับผิดชอบขยะที่เกิดขึ้น	250	86.8	38	13.2
22. การนำขยะมาใช้ซ้ำอีกจะทำให้ประหยัดทรัพยากรได้มาก	230	79.9	58	20.1
23. ขยะมูลฝอยจำพวกกระดาษ พลาสติก ขวด และโลหะบางส่วนสามารถแยกแล้วนำกลับมาใช้ซ้ำได้ และสามารถขายได้	266	92.4	22	7.6
24. ถุงขยะสีดำ เป็นถุงที่ใส่ยะเน่าเสีย เช่น เศษอาหารทุกชนิด เปลือกผลไม้ กุ้ง หอย ปู ปลา (ยกเว้นเปลือกหอยแครง)	154	53.5	134	46.5
25. ถุงขยะสีแดง เป็นถุงที่ใส่ขยะกลุ่มที่เป็นแก้ว ขวดแก้ว	237	82.3	51	17.7
26. ถุงขยะสีฟ้า เป็นถุงที่ใส่ขยะกระป๋อง ถัง เศษเหล็ก เศษโลหะทุกชนิด	221	76.7	67	23.3
27. ถุงขยะสีเขียว เป็นถุงที่ใส่ขยะกระดาษชนิดต่างๆ	236	81.9	52	18.1
28. ถุงขยะสีน้ำตาล เป็นถุงที่ใส่ขยะเศษไม้ กิ่งไม้ ต้นไม้	228	79.2	60	20.8
29. ถุงขยะสีม่วง เป็นถุงขยะมีพิษ เช่นถ่านไฟฉาย กระป๋องสเปร์ย แบตเตอรี่	205	71.2	83	28.8
30. ถุงขยะสีชมพู เป็นถุงที่ใส่ขยะประเภทเศษผ้า พรม ผ้าห่ม	218	75.7	70	24.3
31. ถุงขยะสีเหลือง เป็นถุงที่ใส่ขยะพลาสติกชนิดต่างๆ	233	80.9	55	19.1
32. ถุงขยะสีเทา เป็นถุงที่ใส่ขยะเศษปูน อิฐก้อนโต	190	66.0	98	34.0
33. ถุงขยะสีแสด เป็นถุงขยะประเภทยาง โฟม หนัง	200	69.4	88	30.6
34. การนำขยะมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นการช่วยลดปริมาณขยะ	235	81.6	53	18.4
35. การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน	148	51.4	140	48.6

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n=288)

ประเด็น	ถูก		ผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
36. การบริโภคที่เกินความจำเป็นและฟุ่มเฟือย เป็นสาเหตุที่แท้จริงของการเกิดขยะ	214	74.3	74	25.7
37. การลดการบริโภคสิ่งที่ก่อให้เกิดขยะ เป็นการจัดการก่อนการเกิดขยะและแก้ไขปัญหาที่เป็นต้นเหตุ	207	71.9	81	28.1
38. การลดการก่อขยะ เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน	248	86.1	40	13.9
39. ขยะทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม โรงเรียนไม่เป็นระเบียบและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค	248	86.1	40	13.9
รวม	**211**	**73.4**	**77**	**26.6**

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างตอบแบบทดสอบถูกร้อยละ 73.4 ในข้อการทิ้งขยะควรมีการแยกขยะเปียก และขยะแห้งออกจากกัน มากที่สุด (ร้อยละ 93.1) ส่วนประเด็นที่ตอบผิดมากที่สุด คือ ขยะเปียกได้แก่ เศษกระดาษ เศษอาหาร เศษผักผลไม้ หรือเนื้อสัตว์ (ร้อยละ 71.2)

ตารางที่ 2

ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของนักเรียนโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน

(n=288)

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ	$\bar{X}$	S.D	ระดับพฤติกรรม
1. การร่วมคิดหาปัญหาและสาเหตุ	3.41	1.04	มาก
2. การร่วมวางแผนและรณรงค์ในการแก้ไขปัญหา	3.35	1.03	ปานกลาง
3. การร่วมปฏิบัติตามแนวทางในการแก้ปัญหา	3.47	1.03	มาก
4. การร่วมรับผลประโยชน์	3.72	1.03	มาก
รวม	**3.48**	**1.03**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) โดยมีการร่วมรับผลประโยชน์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.72) รองลงมาคือ การร่วมปฏิบัติตามแนวทางใน

การแก้ปัญหา (ค่าเฉลี่ย 3.47) การร่วมคิดหาปัญหาและสาเหตุ (ค่าเฉลี่ย 3.41) และการร่วมวางแผนและรณรงค์ในการแก้ไขปัญหา (ค่าเฉลี่ย 3.35) ตามลำดับ

ตารางที่ 3

ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการกำจัดขยะของนักเรียน โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ในภาพรวม

(n=288)

วิธีการกำจัดขยะของนักเรียน	$\bar{\bar{X}}$	S.D	ระดับความคิดเห็น
1. การคัดแยกขยะ	3.39	1.10	ปานกลาง
2. การจัดเก็บขยะ	3.51	1.01	มาก
3. กำจัดขยะ	3.43	1.09	มาก
4. การใช้ประโยชน์จากขยะ	3.59	1.02	มาก
รวม	**3.48**	**1.05**	**มาก**

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการกำจัดขยะอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) โดยการใช้ประโยชน์จากขยะอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59) มากที่สุด รองลงมาคือ การจัดเก็บขยะ (ค่าเฉลี่ย 3.59) ตามด้วยกำจัดขยะอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) และการคัดแยกขยะ (ค่าเฉลี่ย 3.39) ตามลำดับ

นอกจากนี้จากการระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (focus group) เกี่ยวกับปัญหาการจัดการขยะพบว่า นักเรียนในโรงเรียนส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะ การทิ้งขยะที่ไม่เป็นระเบียบและการจัดการขยะที่ผิดวิธี ภายใต้สาเหตุหลัก คือ นักเรียนไม่มีการคัดแยกขยะ และไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการคัดแยกขยะ การขาดจิตสำนึก และความมักง่ายในการทิ้งขยะ

จากสภาพปัญหาและสาเหตุดังกล่าว นักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปัญหาขยะของโรงเรียน คือ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจการคัดแยกขยะที่ถูกต้องและการจัดการประกวดแข่งขันการนำขยะที่คัดแยกแล้วมาสร้างสิ่งประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการขยะของโรงเรียนต่อไป

5. อภิปรายผล

จากสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อการจัดการขยะ ได้แก่ การให้ความรู้ในการคัดแยกขยะและการประกวดขยะสร้างสรรค์ เป็นการจัดการขยะรูปแบบหนึ่งตามแนวคิดหลักการจัดการขยะของชมรมนักพัฒนาอุตสาหกรรมไทย (2560) ที่กล่าวว่า การจัดการขยะ

อย่างครบวงจรและประสิทธิผลต้องประกอบไปด้วย 1) การคัดแยกขยะ 2) การจัดเก็บขยะ 3) การกำจัดขยะ และ4) การใช้ประโยชน์จากขยะ ซึ่งในการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพนั้นทุกคนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการคัดแยกขยะแต่ละประเภทว่ามีกระบวนการอย่างไรตามแนวคิดของ กรมควบคุมมลพิษ (2551) ที่กล่าวถึงการคัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้และควรให้มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งกิจ บูรณ์เจริญ (2554) ศึกษาเรื่องการจัดการขยะฐานศูนย์ กรณีโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ที่ควรสนับสนุนการทำกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมให้เพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นแกนนำในการริเริ่มทำโครงการต่างๆ ที่นักเรียนสนใจเพื่อประโยชน์แก่โรงเรียน

6. สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนโรงเรียนเสริมงามวิทยาคมมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะโดยตอบแบบทดสอบถูกร้อยละ 73.4 มีส่วนร่วมในการจัดการขยะ อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการร่วมรับผลประโยชน์ อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนปัญหา การขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะ การทิ้งขยะที่ไม่เป็นระเบียบ และปัญหาการจัดการขยะที่ผิดวิธี เนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการคัดแยกขยะ และได้เสนอแนวทางแก้ไขด้วยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะและการจัดประกวดขยะสร้างสรรค์

7. ข้อเสนอแนะ

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะของโรงเรียนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะและจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

8. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). *แผนปฏิบัติการขยะมูลฝอยจังหวัดลำปาง พ.ศ.2559-2560*. สืบค้น 2 มิถุนายน 2560, จาก http://www.lampang.go.th.

กรมควบคุมมลพิษ. (2551). *คู่มือแนวทางการลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

ชมรมนักพัฒนาอุตสาหกรรมไทย. (2560). *โครงการคัดแยกและพิชิตขยะครบวงจร*. สืบค้น 1 มิถุนายน 2560, จาก http://www.thailegs.com.

ธีรดา แก้วบุญปัน. รองผู้อำนวยการโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง. (21 พฤศจิกายน 2560). สัมภาษณ์.